

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA
Z JĘZYKA POLSKIEGO
DLA KLAS V - VIII
SZKOŁA PODSTAWOWA im. JANA BRZEHWY W ROGOWIE
OPRACOWAŁA: Ewa Żukowska

I WSTĘP

Przedmiotowe Zasady Oceniania z języka polskiego zostały opracowane na podstawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla II etapu edukacyjnego z 14 lutego 2017 r. Zawierają informacje o formach oceniania, obszarach oceniania oraz zakres materiału i wymagania na poszczególne stopnie.

II FORMY OCENIANIA

1.Ocenię podlegają:

- a)**wypowiedzi pisemne**: testy, prace klasowe, sprawdziany, kartkówki, dyktanda, prace pisemne lekcyjne i domowe;
- b)**wypowiedzi ustne**: wypowiedzi na zadany temat, opowiadania twórcze i odtwórcze, recytacja, czytanie, udział w dyskusji, aktywność lekcyjna, przemówienie, recenzja;
- c)**prace grupowe**: projekt edukacyjny, inscenizacja;
- e)udział w konkursach przedmiotowych i innych, np. literackich, recytatorskich itp.

2.Testy, prace klasowe, sprawdziany, dyktanda

- 1.Zapowiadane z przynajmniej tygodniowym wyprzedzeniem.

2. Obejmują mniejszą lub większą partię materiału, podsumowanie pracy z lekturą, zasadę ortograficzną, wiadomości gramatyczne itp.

3. Uczniowie są informowani o zakresie materiału przewidzianego podczas pracy pisemnej.

4. Przed omawianiem dłuższej lektury może odbyć się sprawdzian z jej treści.

5. Dłuższe prace pisemne – czy to w formie pracy klasowej, czy też jako praca lekcyjna związane są z nową formą wypowiedzi lub są sposobem utrwalenia danej formy wypowiedzi.

3. Kartkówki

1. Nie są zapowiadane (ale mogą być zapowiadane).

2. Dotyczą trzech ostatnich lekcji oraz zadań domowych.

4. Dyktanda

1. Odbywają się po utrwaleniu danej zasady ortograficznej lub interpunkcyjnej.

2. Co najmniej 1 dyktando w roku.

5. Prace domowe

1. Uczeń powinien być przygotowany z trzech ostatnich lekcji lub z większej partii materiału po wcześniejszej zapowiedzi nauczyciela.

2. Za brak zadania domowego uczeń otrzymuje każdorazowo minus. **Dopuszczalne są**

2 minusy, a za każde kolejne nieprzygotowanie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.

3. Za brak zadania zapowiedzianego z **kilkudniowym wyprzedzeniem uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.**

4. Prace domowe obejmują: prace pisemne, ustne, grupowe, przeczytanie tekstu literackiego, przeczytanie lektury, poprawę pracy pisemnej lub dyktanda itp.

6. Recytacja. Czytanie

a) Przygotowanie recytacji utworu poetyckiego lub fragmentu prozy.

b) Przygotowanie do czytania utworu poetyckiego lub prozy.

7. Prace grupowe

1. Uczniowie wspólnie przygotowują pracę.

2. Otrzymują ocenę wg kryteriów ustalonych na karcie pracy projektu (grupową/indywidualną) lub po wspólnym ustaleniu punktacji/stopnia z nauczycielem.

8. Wszystkie prace klasowe sprawdzane są w ciągu 2 tygodni.

1. Testy, sprawdziany, prace klasowe, kartkówki i prace pisemne itp., a także zadania grupowe są oceniane punktowo.

III KRYTERIA OCEN- klasa V-VI

Kryteria oceny dłuższych prac pisemnych (np. list, dziennik, pamiętnik, opis, opowiadanie, sprawozdanie itp.)

1. T – realizacja tematu (0-3)

3 p. – praca na temat, rozwinięta, rozbudowana, bogata językowo, oryginalna, indywidualizacja postaci, plastyczność tekstu poprzez wprowadzenie środków językowych, wprowadzenie elementów innych form, wzbogacenie dialogiem;

2 p. – praca na temat, poprawna pod względem rzeczowym, częściowa indywidualizacja postaci, plastyczność tekstu;

1 p. – praca schematyczna, poprawna pod względem rzeczowym;

0 p. – praca nie na temat.

2. K – kompozycja (0-1)

1 p. – trójdzielność pracy, akapity we właściwych miejscach.

3. J – język pracy (0-3)

3 p. – praca bezbłędna;

2 p. – dopuszczalne 1-2 błędy w pracy standardowej czyli około 12-15 zdań;

1 p. – dopuszczalne 3-4 błędy w pracach standardowych.

0 p – 5 błędów i więcej.

W pracach dłuższych ocenianie języka traktowane jest elastyczej.

4. O – ortografia (0-1)

1 p. - dopuszczalne 3 błędy ortograficzne.

5. I – interpunkcja (0-1)

1p. – dopuszczalne 3 błędy interpunkcyjne (0-1)

6. E-estetyka pracy (0-1)

1p. – zapis czytelny, marginesy; w pracach napisanych na komputerze odpowiednie interlinie, czcionka, marginesy itp.

Stopnie:

- 10 p. punktów – celujący (6)
- 9-8 p.– bardzo dobry (5)
- 7-6 p. – dobry (4)
- 5-4 p. – dostateczny (3)
- 3 p. – dopuszczający (2)
- 2 p. i mniej – niedostateczny (1).

Kryteria oceny form użytkowych (np. zaproszenie, ogłoszenie, podanie, instrukcja, przepis, reklama)

1.T – realizacja formy, np. obecne wszystkie elementy zaproszenia itp. (0-1)

2. O – ortografia – dopuszczalny 1 błąd (0-1)

3. I – interpunkcja – dopuszczalny 1 błąd (0-1)

4. J – język – dopuszczalny 1 błąd (0-1)

5. E – edycja tekstu – przy pracach pisanych na komputerze; rozplanowanie strony graficznej przy pracach wykonanych ręcznie (0-1)

Stopnie:

- **praca bez żadnego błędu i poprawek sprawdzającego- celujący (6)**
- **5 p. – bardzo dobry (5)**
- **4p – dobry (4)**
- **3p. – dostateczny (3)**
- **2p. –dopuszczający (2)**
- **1p. – niedostateczny (1)**

Ocena: praca bezbłędna – cel., 5p. – bdb., 4p. – db., 3p. –dst., 2 p. – dopuszcz.

Kryteria oceny dłuższych prac pisemnych dla klasy VII – VIII

(wypowiedzi twórcze i o charakterze argumentacyjnym)

I – praca na temat (w tym forma wypowiedzi) - 1 punkt

II – elementy twórcze lub retoryczne

3 pkt – funkcjonalna narracja, logiczny układ zdarzeń, urozmaicona fabuła, twórcze wykorzystanie lektury lub pogłębiona argumentacja, argumenty uporządkowane, zilustrowane przykładami;

2 pkt – funkcjonalna narracja, logiczny układ zdarzeń, prosta fabuła lub powierzchowna argumentacja, argumenty częściowo uporządkowane, niektóre zilustrowane przykładami;

1 pkt – narracja częściowo funkcjonalna, usterki w logicznym uporządkowaniu wydarzeń, prosta fabuła lub podjęta próba argumentowania, wyliczenie przykładów;

III – kompetencje literackie i kulturowe (znajomość tekstów, do których są odwołania w pracy) – 1 pkt:

IV - kompozycja (akapity, podział tekstu) – 1 punkt

V – styl (słownictwo charakterystyczne dla danej formy) – 1pkt

VI – poprawność językowa

2 pkt – do 4 błędów (w pracy standardowej)

1 pkt – 5, 6 błędów

VII – poprawność ortograficzna – 1 pkt (do 2 błędów)

VII – poprawność interpunkcyjna – 1 pkt (do 3 błędów)

Punktacja:

11 punktów - ocena celująca

10, 9 punktów – ocena bardzo dobra

8, 7 punktów – ocena dobra

6, 5 punktów – ocena dostateczna

4, 3 punkty – ocena dopuszczająca

Od 3 punktów – ocena niedostateczna

3.Prace grupowe (punktacja zależna od rodzaju projektu, pracy grupowej)

- 1.Realizacja przewidzianego tematu.
- 2.Planowanie i organizacja pracy grupowej.
- 3.Współpraca w grupie, podział zadań.
- 4.Prezentacja pracy.

4.Recytacja. Czytanie

- 1.Znajomość tekstu. 2p.
- 2.Modulacja. 1p.
3. Przystankowanie. 1p.
- 4.Tempo. 1p.
- 5.Interpretacja. 1p.

5. Plusy i minusy

Plusy

- 1.Aktywność na lekcji, prace domowe, dodatkowe zadania, przyniesienie dodatkowych materiałów lekcyjnych itp. Ustalenia, np. 6 plusów=celująca.

Ilość plusów na ocenę celującą lub bardzo dobrą ustalana przez nauczyciela z uczniami.

Minusy

- 1.Brak zadań domowych, brak kart pracy, brak zeszytu, podręcznika lub ćwiczeń, brak lektury, nieprzyniesienie potrzebnych na lekcji materiałów itp.; **trzy minusy równają się ocenie niedostatecznej. Pozostałe braki – ocena niedostateczna.**

IV SKALA OCEN

Według skali w Wewnątrzszkolnym Systemie Oceniania.

Według ustalonych kryteriów oceniania prac pisemnych.

V POPRAWY OCEN

1. Ogólne zasady poprawy ocen z języka polskiego

1. Uczeń może poprawić **jednorazowo** ocenę z pracy klasowej i sprawdzianu w ciągu 2 tygodni od dnia oddania sprawdzonych prac, poza swoimi lekcjami, podczas wyznaczonego terminu popraw.
2. Uczeń może poprawić ocenę **niedostateczną i dopuszczającą**.
3. Uczeń, który nie poprawił oceny lub nie stawiał się na poprawę, traci prawo do następnych poprawek.
4. Otrzymana przez ucznia na poprawie ocena zostaje wpisana do dziennika.
5. Jeśli uczeń był nieobecny w czasie sprawdzianu lub klasówki z powodu choroby, jest zobowiązany do napisania go w terminie 2 tygodni.
6. W przypadku unikania sprawdzianów i prac klasowych nauczyciel sprawdza wiedzę ucznia w trybie natychmiastowym.
7. Nie ma możliwości poprawiania ocen po upływie terminu 2 tygodni od oddania pracy bądź poprawy ocen krótko przed klasyfikacją.
8. Nie ocenia się ucznia przez okres trzech dni po dłuższej nieobecności. Jednak wszelkie sprawdziany i prace klasowe uczeń ma obowiązek napisać w późniejszym terminie, do 2 tygodni.
9. **Uczeń, który nie przestrzega zasad Statutu Szkoły, kontraktu klasowego, przeszkadza innym na lekcji, nie słucha poleceń itp. nie może przystąpić do poprawy. O tym decyduje nauczyciel.**

10. Zasady poprawiania dłuższych/krótszych prac pisemnych (opowiadania, listy itp.)

Uczeń poprawia w zeszyte przedmiotowym (lub na pracy, jeśli takie będzie polecenie nauczyciela) **błędy interpunkcyjne, ortograficzne, językowe.**

Ortografia – ułożenie zdań z wyrazami, w których pojawiły się błędy/ przepisanie wyrazów poprawnie po 5 razy w celu ich zapamiętania/ podanie zasady ortograficznej, która dotyczy danego wyrazu lub inna propozycja zapamiętania wyrazów z trudnościami ustalana z uczniem;
Interpunkcja – przepisanie zdania/zdań, w których pojawiły się błędy interpunkcyjne/ przypomnienie zasad interpunkcyjnych – kiedy stawiamy przecinki – lub wspólne omówienie w klasie; znalezienie zasad w słowniku ortograficznym, ułożenie zdań, w których zastosowana została zasada interpunkcyjna;
Język, styl – przekształcenie zdań tak, by powstała ich właściwa forma.

11. Zasady poprawiania dyktand

Uczniowie, którzy otrzymali 5 i 4 poprawiają błędy ortograficzne i interpunkcyjne. **Ortografia** – ułożenie zdań z wyrazami, w których pojawiły się błędy/ przepisanie wyrazów poprawnie po 5 razy w celu ich zapamiętania;
Interpunkcja – przepisanie zdania/zdań, w których pojawiły się błędy interpunkcyjne/ przypomnienie zasad interpunkcyjnych – kiedy stawiamy przecinki.
Uczniowie, którzy otrzymali 3, 2, 1 przepisują poprawnie całe dyktando.

VI USTALANIE OCENY ROCZNEJ

1. Przedmiotowe zasady oceniania każdego nauczyciela reguluje zasady ustalania oceny rocznej.
2. Średnia ważona.

VII INFORMOWANIE O OCENACH

1. Uczniowie są informowani o ocenach na bieżąco – ustnie lub pisemnie.
2. **Oceny wprowadzane są do dziennika elektronicznego.**
3. Na wyraźne żądanie rodzica prace pisemne są udostępniane do wglądu. Ocenianie uczniów dyslektycznych

VIII OCENIANIE UCZNIÓW DYSLEKTYCZNYCH

Zgodnie z rozporządzeniem MEN z dnia 3 sierpnia 2017 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz.1534)

Nauczyciel, stosujący wobec ucznia z dysleksją łagodniejsze kryteria oceniania w zakresie sprawności i umiejętności, które sprawiają mu szczególne problemy, ma prawo wymagać od niego większego wkładu pracy w porównaniu z innymi uczniami.

Stwierdzenie dysfunkcji nie zwalnia uczniów z obowiązków szkolnych. Przeciwnie: uczeń taki powinien wykazać się samodzielną pracą, wykonywać dodatkowe zadania i ćwiczenia, które pomogą mu w przezwyciężaniu trudności.

1. Sposoby oceniania:

- Dyktanda

Jeżeli dyktando dotyczy wszystkich zasad ortograficznych, nauczyciel podaje uczniowi do opracowania listę trudnych wyrazów, które występują w dyktandzie. Przy ocenie dyktanda nauczyciel bierze pod uwagę tylko te wyrazy.

Jeżeli uczeń robi postępy, może otrzymać ocenę, która zostanie wpisana do dziennika. Zamiast dyktanda nauczyciel może przygotować dla ucznia sprawdzian ortograficzny zawierający polecenie zapisania wybranych zasad ortograficznych i wykonanie określonych ćwiczeń ortograficznych.

- Prace klasowe z literatury

Nauczyciel wystawia ocenę z pracy pisemnej bez uwzględnienia błędów ortograficznych. W pracy zaznacza każdy błąd ortograficzny i wystawia ocenę opisową za ortografię. Uczeń musi dokonać poprawy błędów w zeszycie przedmiotowym lub na pracy według wzoru.

Kryteria :

Ortografia → komunikatywność wypowiedzi.

Interpunkcja → zamykanie myśli w obrębie zdania.

- Zadania domowe

Zadania domowe nauczyciel ocenia tak jak u wszystkich uczniów, ponieważ uczeń dyslektyczny ma możliwość korzystania ze słowników.

- Głosowa interpretacja tekstów literackich

Nauczyciel informuje ucznia o tym, jaki tekst będzie głośno czytany na następnej lekcji (kolejny dzień), aby ten mógł się przygotować.

Nauczyciel dopuszcza jedną pomyłkę w płynności recytacji przy ocenie bardzo dobrej.

*W przypadku innych opinii wydawanych przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną nauczyciel dostosowuje wymagania i kryteria ocen zgodnie z zaleceniami.

IX Zasady oceniania na czas nauczania zdalnego

1. W edukacji zdalnej oceniane mogą być jedynie zdobywane przez ucznia umiejętności.

2. Przy ocenianiu cząstkowym w edukacji zdalnej najwyższą wagę otrzymują oceny za:

- zadania dotyczące sformułowania własnej opinii,
- zadania kreatywne – polegające na samodzielnej pracy ucznia – np. stworzenie projektu, prezentacji, plakatu itp.

- samodzielne prace pisemne

– niższą wagę otrzymują:

- zadania odtwórcze – polegające na wyszukaniu i przepisaniu informacji,
- zadania powtórzeniowe – podsumowujące temat lekcji itp.

Oceniane będzie również zaangażowanie ucznia, staranność w wykonywaniu prac (np. notatki z lekcji) i jego systematyczność, czyli punktualne odsyłanie wykonanych zadań.

3. Poziom wiedzy i stopień realizacji przesłanych materiałów zostanie zweryfikowany po powrocie uczniów do szkoły.
 - z wybranych, najważniejszych zagadnień, uczniowie napiszą sprawdziany (zagadnienia te zostaną wcześniej przekazane uczniom)
 - skontrolowana zostanie kompletność notatek, prac domowych.
4. Uczeń ma prawo poprawić dwie dowolne oceny. Formę i termin uzgadnia z nauczycielem.
5. Ocena końcoworoczna będzie wystawiona na podstawie ocen zdobytych w zwykłym trybie kształcenia oraz z ocen uzyskanych w nauczaniu zdalnym, których waga będzie niższa ze względu na brak możliwości weryfikacji samodzielności wykonywanych zadań.
6. Jeśli nauczanie zdalne potrwa do końca roku szkolnego, w dużej mierze o ocenie końcoworocznej zadecydują dotychczas zdobyte oceny w zwykłym trybie kształcenia. .

ZASADY OCENIANIA UCZNIÓW ZE SPECYFICZNYMI TRUDNOŚCIAMI W UCZENIU SIĘ

1. Ocenianie ucznia jest zgodne z opinią poradni psychologiczno-pedagogicznej, orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczeniem o potrzebie indywidualnego nauczania oraz dostosowane do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.
2. Należy w razie potrzeby:
 - wyrazić zgodę na pisanie dłuższych tekstów drukowanymi literami lub na komputerze,
 - formułować polecenia w formie pisemnej lub werbalnej (w zależności od potrzeb ucznia),
 - umożliwić wypowiedź ustną w celu sprawdzenia wiadomości,
 - zastępować dyktanda uzupełnianiem tekstu z lukami, pisaniem z pamięci; podać trudniejsze wyrazy, zdania, omówić je wcześniej z uczniem,
 - wydłużyć czas potrzebny na opanowanie materiału, samodzielne wykonanie ćwiczeń, sprawdzianów, prac klasowych czy odpowiedzi,
 - ograniczyć liczbę pytań wymagających obszernej wypowiedzi pisemnej,
 - wskazać wybrane fragmenty dłuższych tekstów do opracowania w domu i na nich sprawdzać technikę czytania w przypadku uczniów z dysleksją,
 - dostosować kryteria oceny prac pisemnych dla uczniów z dysortografią/dysgrafią

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA DLA KLASY 8

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY, NAUKA O JĘZYKU	WYMAGANIA EDUKACYJNE				
	KONIECZNE [DOPUSZCZAJĄCY]	PODSTAWOWE [DOSTATECZNY]	ROZSZERZONE [DOBRY]	DOPEŁNIAJĄCE [BARDZO DOBRY]	PONADPROGRAMOWE [CELUJĄCY]
UCZEŃ:					
Zbigniew Herbert <i>Książka</i>	<ul style="list-style-type: none"> • łączy tytuł z Biblią, wskazuje wersy, na podstawie których można dokonać takiego zestawienia; • podaje podstawowe informacje o osobie mówiącej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje uosobienie jako sposób przedstawienia Biblii, cytuje odpowiednie fragmenty; • przedstawia osobę mówiącą w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką funkcję pełni personifikacja jako środek poetycki, przedstawiający Biblię; • charakteryzuje styl wypowiedzi osoby mówiącej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje metafory występujące w wierszu, wyjaśnia ich znaczenie; • podaje przykłady znanych mu nawiązań do Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje utwór; • wyjaśnia znaczenie Biblii dla kultury europejskiej
Cudzymi słowami. O sztuce cytowania	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście cytaty 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady interpunkcyjne obowiązujące przy cytowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • przywołuje cytaty w wypowiedzi ustnej i pisemnej 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie wprowadza cytaty do własnej wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • zastosowane w swojej wypowiedzi cytaty opatruje przypisami

Biblijne dziedzictwo – infografika	<ul style="list-style-type: none"> wymienia imiona wybranych bohaterów biblijnych Starego i Nowego Testamentu 	<ul style="list-style-type: none"> podaje podstawowe informacje na temat bohaterów biblijnych wskazanych w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> przywołuje poznane wcześniej podstawowe informacje o Biblii wymienia nawiązania biblijne wskazane w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie poszukuje innych nawiązań biblijnych w kulturze omawia rolę Biblii jako tekstu kultury 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje nawiązania biblijne z pierwowzorem określa sposób przekształcenia pierwowzoru i cel nawiązania
Isabel Allende <i>Dwa słowa</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o swoich wrażeniach po przeczytaniu utworu; przedstawia bohaterów opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> układa pytania dotyczące treści opowiadania; wyjaśnia, na czym polegały niezwykle umiejętności głównej bohaterki 	<ul style="list-style-type: none"> układa pytania dotyczące metaforycznych sensów opowiadania; próbuje sformułować ogólną opinię na jego temat 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje wnioski na temat świata przedstawionego w utworze; wskazuje fragmenty poświęcone roli słów, komentuje je 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje sposób prezentowania świata w opowiadaniu; na podstawie utworu wyjaśnia, jakie funkcje może pełnić język, podaje przykłady z tekstu
Słownikowe A... B... C... Rodzaje i funkcje słowników	<ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe rodzaje słowników; wyszukuje w słowniku potrzebne hasła 	<ul style="list-style-type: none"> wie, w jakich słownikach szukać potrzebnych podstawowych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> zna różne rodzaje słowników; sprawnie i poprawnie odczytuje hasło słownikowe 	<ul style="list-style-type: none"> w swojej pracy korzysta z różnych słowników; rozumie podstawowe skróty zawarte w hasle słownikowym 	<ul style="list-style-type: none"> sprawnie i funkcjonalnie korzysta ze słowników; zna budowę hasła słownikowego
Św. Paweł <i>Hymn o miłości</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia części kompozycyjne utworu, tytułuje je; wymienia określenia miłości 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wyliczone w tekście cechy miłości; wskazuje w tekście personifikację 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście określenia miłości, wyjaśnia ich znaczenie; określa styl wypowiedzi poetyckiej, nastrój i ton wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> określa postawy człowieka zaprezentowane w tekście, komentuje je; uzasadnia, dlaczego utwór jest hymnem 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję użytych środków stylistycznych; samodzielnie formułuje wnioski na temat utworu
Henryk Sienkiewicz <i>Quo vadis</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy świata przedstawionego powieści; 	<ul style="list-style-type: none"> stawia pytania dotyczące tekstu; określa tematykę 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wydarzenia na podstawie cytatów; 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia losy bohaterów, uzupełnia wypowiedź cytatami z 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje Chilona jako bohatera tragicznego;

	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje plan wydarzeń wybranego wątku; • przedstawia głównych bohaterów; • zna cechy gatunkowe powieści historycznej; • wskazuje w powieści cechy utworu epickiego 	<p>wątków;</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiada zdarzenia; • charakteryzuje głównych bohaterów; • cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; • wypowiada się na temat utworu, wyraża swoje zdanie; • wymienia cechy gatunkowe powieści historycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje bohaterów, uwzględniając ich przemianę; • uzasadnia swoje zdanie, przedstawiając argumenty; • uzasadnia, że utwór to powieść historyczna 	<p>tekstu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia działania bohaterów; • omawia problematykę utworu; • wypowiada się na temat wartości; • wyciąga wnioski; • opisuje walory utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • w interpretacji przywołuje konteksty historyczne i kulturowe oraz biograficzne; • odczytuje ironię
Norman Davies Europa (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu odtwarza informacje o mitologicznej Europie, przedstawia ją 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza treść mitu o porwaniu Europy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pochodzenie nazwy <i>Europa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wyjaśnia symboliczne znaczenie mitu o porwaniu Europy 	<ul style="list-style-type: none"> • sytuuje mit w kontekście kulturowym
Rozmowy na koniec wieku 3 (fragment). Z prof. Januszem Tazbirem o Europie rozmawiają Katarzyna Janowska i Piotr Mucharski	<ul style="list-style-type: none"> • określa główny temat rozmowy; • na podstawie wzoru pisze notatkę encyklopedyczną 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przywołanych w rozmowie polskich pisarzy, wskazuje zagadnienia, które poruszali; • tworzy notatkę encyklopedyczną 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia fakty od opinii, podaje ich przykłady z tekstu; • samodzielnie tworzy notatkę encyklopedyczną, zachowuje zwięźłość i spójność tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa wartości wspólne dla Europejczyków, przyporządkowuje je do odpowiednich kręgów kulturowych; • tworzy notatkę encyklopedyczną, hierarchizuje w niej informacje, zachowuje zwięźłość i spójność tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w dyskusji na temat kulturowego dziedzictwa Europy, przedstawia argumenty i kontrargumenty
Zacytować czy zrelacjonować?	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia mowę niezależną od mowy 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca poprawnie mowę niezależną w mowę 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca poprawnie mowę 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje w wypowiedziach mowę 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje funkcjonalnie mowę

Mowa niezależna i mowa zależna	<ul style="list-style-type: none"> zależnej; • zapisuje poprawnie graficznie mowę niezależną 	zależną	zależną w mowę niezależną i odwrotnie, przestrzega zasad zapisu	zależną i mowę niezależną	zależną i mowę niezależną dla osiągnięcia w wypowiedzi pożądanego efektu
Mitologiczne inspiracje – infografika	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia bohaterów mitologicznych przywołanych w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje podstawowe informacje na temat wskazanych bohaterów mitologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • przywołuje poznane wcześniej podstawowe informacje o mitologii; • wymienia nawiązania mitologiczne wskazane w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie poszukuje innych nawiązań mitologicznych w kulturze; • omawia rolę mitologii jako tekstu kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje różne rodzaje dzieł sztuki, posługuje się odpowiednią terminologią; • omawia nawiązania mitologiczne we współczesnej kulturze popularnej
Piotr Zwierzchowski <i>Herkules brat Supermana</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje tematykę tekstu; • przedstawia bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje Herkulesa i Supermana; • wskazuje cechy tekstu popularnonaukowego 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza plan kompozycyjny tekstu; • na podstawie tekstu formułuje zasady sporządzania opisu bibliograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to jest „mitologia popkultury”; • sporządza opis bibliograficzny, korzystając z wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia nawiązania pomiędzy tekstami kultury przywołanymi w tekście; • samodzielnie tworzy bibliografię do swoich prac, umiejętnie ją zapisuje
<i>Nec Hercules contra plures, czyli siła złego na jednego.</i> Frazeologizmy	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia znaczenia frazeologizmów pochodzących z mitologii; • w podanych przykładach wskazuje poprawne związki frazeologiczne, układa z nimi zdania 	<ul style="list-style-type: none"> • korzystając z odpowiedniego słownika, wyjaśnia znaczenie podanych frazeologizmów; • poprawia błędy w podanych przykładach związków frazeologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady sytuacji, w których można użyć wskazanych frazeologizmów; • rozpoznaje i poprawia błędy frazeologiczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jakim celu używamy frazeologizmów w wypowiedziach, jakie efekty może przynieść ich wykorzystanie 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje celowo w wypowiedziach poprawne związki frazeologiczne
Agatha Christie <i>Dwanaście prac</i>	<ul style="list-style-type: none"> • krótko przedstawia głównego bohatera; 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje bohatera, przywołując 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie wybranego wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia Herkulesa Poirota jako 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia inne teksty kultury (utwory

Herkulesa	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o przyczynach, przebiegu i rezultatach wybranego śledztwa 	<p>opinie innych na jego temat;</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, które z zadań Herkulesa Poirota było najciekawsze, uzasadnia swoją opinię 	<p>przedstawia tok myślenia bohatera;</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia i omawia związek rozwiązywanych przez detektywa spraw z mitologiczną opowieścią o Heraklesie 	<p>określony typ postaci, obecny w literaturze popularnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia cechy powieści detektywistycznej, tworzy instrukcję, jak napisać dobry utwór tego rodzaju 	<p>literackie, filmy) o charakterze zbliżonym do utworów A. Christie;</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, na czym polega fenomen pisarki
Opowieści Okrągłego Stołu (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> opowiada wybrane wydarzenie, wymienia rycerskie atrybuty, przedstawia podstawowe zasady rycerskiego postępowania w formie kodeksu 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o zwyczajach rycerskich, wyjaśnia, co oznaczały rycerskie atrybuty, hierarchizuje zasady rycerskiego postępowania w formie kodeksu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym był i co symbolizuje okrągły stół, przedstawia rycerskie powinności, redaguje kodeks rycerskiego postępowania, zachowuje jednorodną formę czasowników 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym był i co symbolizuje Święty Graal, nazywa główne cechy rycerza, wymienia najważniejsze dla niego wartości, redaguje kodeks rycerskiego postępowania, proponuje graficzny układ zapisu 	<ul style="list-style-type: none"> w interpretacji utworu swobodnie odwołuje się do kontekstów historycznych i kulturowych; omawia obecność kodeksu rycerskiego we współczesnym świecie
Dotrzymujemy obietnicy. Zdradzamy sekrety słów. Synonimy, antonimy, homonimy	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje synonimy, antonimy i homonimy; podaje przykłady synonimów i antonimów 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje synonimy i antonimy w zadaniach i tekstach własnych 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie homonimów; wzbogaca swoje słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> używa w swoich wypowiedziach bogatego słownictwa; w sposób funkcjonalny i celowy stosuje synonimy 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje homonimy dla osiągnięcia efektu artystycznego
Henryk Sienkiewicz	<ul style="list-style-type: none"> wie, kim był Henryk Sienkiewicz; 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie infografiki notuje najważniejsze 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problematykę powieści 	<ul style="list-style-type: none"> przywołuje kontekst biograficzny i 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje pytania do konkursu

– infografika	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne dzieła pisarza 	informacje dotyczące pisarza i jego twórczości	historycznych Henryka Sienkiewicza	historyczny utworów Henryka Sienkiewicza	poświęconego życiu i twórczości Henryka Sienkiewicza
Henryk Sienkiewicz <i>Krzyżacy</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> odtworza przebieg bitwy pod Grunwaldem; w opisie wyszukuje podane środki stylistyczne 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia bohaterów, wskazuje kim chciałby być w czasie rekonstrukcji; w opisie bitwy wskazuje i nazywa środki stylistyczne, stara się określić ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia swoje zdanie; opisuje narratora, cytuje odpowiednie fragmenty utworu; określa funkcję środków stylistycznych użytych w opisie bitwy 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje scenariusz; analizuje i interpretuje opis bitwy pod Grunwaldem; wybiera z tekstu skrzydlate słowa 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje scenopis fragmentu bitwy; realizuje film na podstawie własnego pomysłu
Jan Matejko <i>Bitwa pod Grunwaldem</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy warstwy przedstawieniowej obrazu, łączy je z tematem dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje malarskie sposoby przedstawienia wybranych postaci obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wykorzystane przez artystę środki języka malarskiego, wyjaśnia ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i komentuje przyczyny i efekty sposobu kreowania przez artystę malarskiej wizji historycznego wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symboliczne znaczenie elementów obrazu; interpretuje dzieło malarskie
Drzewiej bywało... Archaizmy i archaizacja	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście archaizmy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście archaizmy, próbuje określić ich typy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym są archaizmy, rozróżnia ich typy, wskazuje przykłady w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega archaizacja, jakim celom służy 	<ul style="list-style-type: none"> stara się celowo stosować archaizację w swoich tekstach

<p>Andrzej Sapkowski <i>Granica możliwości</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje główne elementy świata przedstawionego w utworze; • wyjaśnia, jaki był cel wyprawy opisanej w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia uczestników wyprawy, przedstawia ich; • określa motywy, które skłoniły bohaterów do udziału w ekspedycji; • analizuje język, którym posługuje się wybrana postać z utworu; • rozpoznaje inwersję 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje łączące bohaterów utworu; • ocenia pobudki, którymi kierowali się poszczególni bohaterowie biorący udział w wyprawie; • rozpoznaje stylizację w utworze, nazywa jej rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego opowiadanie należy do utworów fantasy; • przedstawia i komentuje postawy życiowe, reprezentowane przez bohaterów, • wyjaśnia, co to jest gwara środowiskowa 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rodzaj i cel nawiązania przez autora do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych
<p>Składniowe łamigłówki. Wypowiedzenia wielokrotnie złożone</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca podane zdania pojedyncze w wypowiedzenia wielokrotnie złożone 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i tworzy różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje analizy składniowej wypowiedzeń wielokrotnie złożonych
<p>Jan Twardowski <i>Trochę plotek o świętych</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadza do tekstu wiersza znaki interpunkcyjne, odczytuje zgodnie z nimi głośno tekst 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia niektóre określenia prezentujące bohaterów wiersza, próbuje wyjaśnić ich znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady kolokwializmów i paradoksów; wyjaśnia, jakie znaczenia zostały dzięki nim wyeksponowane 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia poetyckie sposoby przedstawiania bohaterów, wyjaśnia wynikające z nich znaczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji utworu

Wiktor Hugo <i>Katedra Marii Panny w Paryżu</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wyjaśnia, jakie funkcje pełniła tytułowa katedra w czasach średniowiecza; • odtwarza przebieg zdarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wymienia elementy fasady katedry; • prezentuje bohaterów tekstu, opisuje ich przeżycia 	<ul style="list-style-type: none"> • z punktu widzenia paryskiego przewodnika opisuje fasadę katedry, • wskazuje wspólne cechy gotyckich świątyń i wielkich dzieł literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie symboliczne funkcje pełniły poszczególne elementy architektoniczne katedry; • porównuje literacki opis katedry z podanymi dziełami malarskimi 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie katedry gotyckiej wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>tekst kultury</i>
Kropka, kreska, kropka, czyli interpunkcyjne SOS. Interpunkcja w wypowiedzeniach	<ul style="list-style-type: none"> • zna najczęściej stosowane znaki interpunkcyjne, stara się je stosować w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> • zna wymienione w podręczniku znaki interpunkcyjne, stara się je stosować w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie wszystkie znaki interpunkcyjne zgodnie z regułami składniowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie wszystkie znaki interpunkcyjne ze świadomością funkcji, które pełnią 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje znaki interpunkcyjne w celu osiągnięcia efektu artystycznego
Miron Białoszewski <i>Fioletowy gotyk</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia w tekście wiersza obrazy poetyckie; • na podstawie wzoru pisze podanie 	<ul style="list-style-type: none"> • korzystając z podanych propozycji, wyjaśnia znaczenie niektórych metafor tworzących obrazy poetyckie; • pisze podanie 	<ul style="list-style-type: none"> • próbuje samodzielnie wyjaśnić znaczenia wynikające z metaforyki utworu; • pisze podanie, stosuje właściwy układ graficzny zapisu 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega różne perspektywy, z których patrzy osoba mówiąca, wyjaśnia znaczenie tego zabiegu; • pisze podanie, przestrzega wszystkich wyznaczników tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • twórczo interpretuje fragmenty utworu; • samodzielnie pisze podanie, używając rzeczowych i celowych argumentów
Irving Stone <i>Udręka i ekstaza</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia etapy pracy nad posągiem; • wskazuje nawiązania do biblijnej opowieści; • opisuje rzeźbę 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu opisuje sposób pracy Michała Anioła; • wyjaśnia, dlaczego biblijny Dawid stał się postacią przedstawioną 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu przedstawia przeżycia twórcy w czasie rzeźbienia; • omawia wzorce, do których odwoływał się w 	<ul style="list-style-type: none"> • relacjonuje i komentuje przebieg procesu twórczego przedstawionego w tekście; • na podstawie tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • w interpretacji odwołuje się do kontekstów historycznych, kulturowych, filozoficznych;

		przez artystę	swej pracy Michał Anioł	wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega niezwykłość <i>Dawida</i>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia swoją ocenę twórcy
Od mecenasa do sponsora. Zapożyczenia w języku polskim	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje wyraźne zapożyczenia w tekście; • wie, w jakim słowniku szukać informacji na ich temat 	<ul style="list-style-type: none"> • zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi, korzysta z odpowiedniego słownika 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje rodzaje zapożyczeń; • stosuje je poprawnie w wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i celowo stosuje zapożyczenia, zna i stosuje zasady ich używania 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zasady używania zapożyczeń w języku polskim, ocenia ich wpływ na zmiany w języku
Jan Kochanowski <i>Fraszki: Do gór i lasów, O żywocie ludzkim</i>	<ul style="list-style-type: none"> • korzystając z przypisów, przekłada teksty na język współczesny; • określa osobę mówiącą w utworach 	<ul style="list-style-type: none"> • określa tematykę fraszek; • cytuje fragmenty utworu odwołujące się do biografii poety; • wskazuje, że czytane utwory to fraszki 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza sposób myślenia i wartościowania zawarty w utworach; • wyszukuje podane środki językowe i stara się określić ich funkcję; • wymienia cechy gatunkowe fraszki 	<ul style="list-style-type: none"> • określa rodzaj liryki, jaki reprezentują utwory; • wyjaśnia funkcję użytych w utworach środków językowych • interpretuje fraszki 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie interpretuje utwory; • wyjaśnia znaczenie motywu <i>theatrum mundi</i> i wskazuje jego związki z utworami J. Kochanowskiego
Jan Kochanowski <i>Pieśń IX [Nie porzucaj nadzieje...]</i>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własnymi słowami fragmenty tekstu; • cytuje urywki dotyczące zmienności losu 	<ul style="list-style-type: none"> • parafrazuje tekst pieśni; • wyszukuje w słowniku przykłady związków frazeologicznych ze słowem <i>fortuna</i> • rozpoznaje utwór jako pieśń 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek bogini Fortuny z treścią wiersza; • formułuje rady dla współczesnego człowieka wynikające z utworu; • podaje gatunkowe cechy pieśni 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje osobę mówiącą w utworze; • wyjaśnia przesłanie tekstu; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia główne założenia stoicyzmu i epikureizmu; • wykorzystuje w interpretacji utworu kontekst filozoficzny
Jan Kochanowski <i>Pieśń XXV [Czego chcesz od nas, Panie...]</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kto jest adresatem wypowiedzi lirycznej, potwierdza swoją odpowiedź 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje osobę mówiącą w utworze; • wyjaśnia funkcję pytań retorycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje emocje osoby mówiącej; • wskazuje środki poetyckie i określa ich 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia obraz Boga ukazany w utworze; • opisuje środki 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia główne założenia światopoglądu renesansowego;

	<p>cytatami;</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia, za co dziękuje osoba mówiąca; formułuje proste podziękowanie oraz tekst o charakterze argumentacyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> pisze podziękowanie; tworzy tekst argumentacyjny, korzystając z wzoru 	<p>funkcję;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst jako hymn; pisze tekst argumentacyjny, wykorzystując środki retoryczne 	<p>rytmizujące tekst;</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje w utworze cechy hymnu; pisze tekst argumentacyjny, funkcjonalnie wykorzystując środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoją opinię na temat uniwersalnego przesłania utworu; samodzielnie pisze tekst argumentacyjny, funkcjonalnie wykorzystując różne rodzaje argumentów
<p>Jan Paweł II <i>Przekroczyć próg nadziei (fragment)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> określa temat tekstu; z pomocą nauczyciela pisze plan tekstu; wskazuje tezę; zapoznaje się z różnymi rodzajami rozprawek 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa wartości wspomniane w tekście; odtwarza plan tekstu; wskazuje fragment zawierający wniosek; zauważa różnice w podanych typach rozprawek 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża swoje zdanie na temat godności; wymienia argumenty i przykłady przywołane w tekście dla uzasadnienia tezy; pisze rozprawkę, wybierając jeden z omówionych typów 	<ul style="list-style-type: none"> bierze udział w dyskusji na temat godności; odtwarza konstrukcję tekstu; analizuje fragment zawierający polemikę; samodzielnie pisze rozprawkę w jednym z typów 	<ul style="list-style-type: none"> proponuje atrybut godności; prowadzi polemikę; dobiera typ rozprawki do zobrazowania swojego toku myślenia
<p>Stanisław Barańczak <i>Południe</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> formułuje pytania do tekstu; dostrzega niezwykłość graficznego zapisu tekstu, próbuje wyjaśnić jego związek z tematyką wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> z podanych propozycji hipotez interpretacyjnych wybiera tę, którą uważa za najtrafniejszą; wyjaśnia związek graficznego zapisu tekstu z tytułem i tematyką utworu 	<ul style="list-style-type: none"> próbuję samodzielnie sformułować hipotezę interpretacyjną dotyczącą znaczeń tekstu; z podanych propozycji wybiera znaczenia metafor występujących w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własną propozycję interpretacji utworu; wyjaśnia znaczenie metafor występujących w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje związki wiersza z epoką baroku
<p>W kręgu polskiego oświecenia – infografika</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne instytucje polskiego oświecenia; rozpoznaje Ignacego 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy charakterystyczne polskiego oświecenia; przypomina cechy 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje najważniejsze wydarzenia z historii Polski przypadające na 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia założenia ideowe epoki oświecenia; wskazuje w 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie poszukuje informacji o innych uczestnikach obiadów czwartkowych

	Krasickiego jako przedstawiciela oświecenia i autora bajek	gatunkowe bajki	epokę oświecenia; • wymienia tytuły bajek I. Krasickiego, wskazuje w nich alegorie i morał	wybranych bajkach I. Krasickiego cechy gatunkowe tych utworów	ukazanych na fotografiach
Zofia Kossak <i>Obiad czwartkowy</i>	• odtwarza podstawowe informacje o obiadach czwartkowych (miejsce, czas, uczestnicy)	• wymienia wszystkich uczestników obiadów czwartkowych, przedstawia ich	• zbiera i przedstawia dodatkowe informacje o uczestnikach obiadów czwartkowych i przebiegu ich spotkań	• wyjaśnia, na czym polegała ważna dla polskiej kultury rola obiadów czwartkowych	• twórczo wykorzystuje zdobytą wiedzę do przygotowania „szkolnego obiadu czwartkowego”
Na pomoc Matejce i Moniuszce, czyli stąpanie po kruchym lodzie... O odmianie nazwisk	• zna podstawowe reguły odmiany nazwisk, stara się je stosować w praktyce	• stara się poprawnie odmieniać nazwiska	• zna reguły odmiany nazwisk, stosuje je w praktyce	• poprawnie odmienia wszystkie typy nazwisk	• bada etymologię wybranych nazwisk
Ignacy Krasicki <i>Żona modna</i>	• czyta i rozumie tekst, korzystając z przypisów; • wyodrębnia zdarzenia; • wie, że <i>Żona modna</i> to satyra	• określa narratora; • wskazuje fragmenty zawierające wyolbrzymienia, określa funkcję takiego zabiegu; • wymienia główne cechy satyry	• charakteryzuje głównych bohaterów; • wymienia zjawiska i cechy poddane w tekście krytyce; • wskazuje środki językowe wykorzystywane w satyrze	• wskazuje ironię; • wyjaśnia znaczenie puenty • wskazuje cechy satyry w utworze I. Krasickiego	• pisze parodię satyry I. Krasickiego; • nagrywa utwór w formie audiobooka
Adam Mickiewicz <i>Świtez (fragment)</i>	• odtwarza główne wydarzenia utworu; • wymienia bohaterów utworu, dzieli je na postaci fantastyczne i realistyczne; • przypomina główne	• porządkuje wydarzenia przedstawione w utworze, dzieli je na fantastyczne i realistyczne; • określa postawy bohaterów przedstawionych w	• rozróżnia dwa plany czasowe w utworze, przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • określa postawy bohaterów i narratora	• wie, czym jest retrospekcja; wyjaśnia, czemu służy w toku narracji i jakie skutki wywołuje; • komentuje, w jaki sposób ukazany został	• wskazuje w balladzie cechy romantycznego światopoglądu; • pisze scenariusz programu dotyczącego zjawisk nadnaturalnych

	cechy ballady	retrospekcji z punktu widzenia dobra i zła; <ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy ballady w utworze; dostrzega różnorodność zastosowanych środków poetyckich 	wobec rzeczywistości; <ul style="list-style-type: none"> wskazuje w utworze cechy różnych rodzajów literackich; omawia funkcję zastosowanych środków poetyckich 	problem winy i kary w utworze; <ul style="list-style-type: none"> przedstawia balladę jako gatunek literacki 	
Gdziekolwiek będziesz... Nazwy miejscowe i ich odmiana	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje nazwy miejscowe; stosuje poprawną odmianę popularnych i często używanych nazw miejscowych 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować poprawną odmianę nazw miejscowych 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie odmienia nazwy miejscowe; rozpoznaje rodzaje nazw miejscowych 	<ul style="list-style-type: none"> zna reguły odmiany nazw miejscowych, poprawnie stosuje je w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady odmiany nazw miejscowych
Adam Mickiewicz Do M***	<ul style="list-style-type: none"> określa, kim może być osoba mówiąca i adresat utworu, przywołuje odpowiednie fragmenty tekstu; dostrzega rytmiczność utworu, próbuje ustalić, z czego ona wynika 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa relacje łączące osobę mówiącą i adresata, popiera swe ustalenia przykładami z tekstu; omawia układ rymów, budowę strof, wskazuje te elementy jako sposób rytmizacji utworu 	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację liryczną, wyodrębnia zdarzenia i sytuacje, o których mówi podmiot liryczny; wymienia wszystkie sposoby rytmizacji tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia stan psychiczny osoby mówiącej, nazywa jej uczucia; omawia sposoby rytmizacji tekstu; wyjaśnia, jak wpływa ona na nastrój i przedstawiane emocje 	<ul style="list-style-type: none"> łączy tekst z biografią poety, podaje argumenty; proponuje motywy muzyczny pasujący do rytmu tekstu
Adam Mickiewicz Stępy akermiańskie	<ul style="list-style-type: none"> opisuje sytuację liryczną i osobę mówiącą w wierszu; nazywa przeżycia podmiotu lirycznego; wie, jak zbudowany 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w opisach epitety i porównania, określa ich funkcję; opisuje sytuację podmiotu lirycznego; wskazuje najważniejsze 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję hiperboli; analizuje środki fonetyczne; wyjaśnia, co to jest sonet; 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje zastosowaną w wierszu gradację oraz jej wpływ na sytuację bohatera; wyjaśnia znaczenie motywu <i>homo viator</i> 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór; podaje przykłady synestezji; czyta inne sonety A.

	<p>jest sonet;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje głosowej prezentacji utworu 	<p>cechy sonetu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • recytuje utwór 	<ul style="list-style-type: none"> • recytuje utwór, starając się oddać emocje osoby mówiącej w wierszu 	<p>oraz łączy go z tekstem;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cechy sonetu w utworze; • recytuje wiersz, stosując różnorodne środki wyrazu 	<p>Mickiewicza;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia głosową interpretację utworu
<p>Juliusz Słowacki <i>Balladyna</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady realistycznych i fantastycznych wydarzeń; • przedstawia krótko osoby dramatu; • przedstawia tytułową bohaterkę; • wie, że utwór jest dramatem 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze wydarzenia akcji; • wymienia postacie fantastyczne, podaje przykłady ich ingerencji w losy innych bohaterów; • nazywa cechy osobowości tytułowej bohaterki; • podaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> • szereguje najważniejsze wydarzenia akcji; • nazywa najważniejszą cechę każdej postaci; • tworzy portret psychologiczny tytułowej bohaterki; • wydobywa z tekstu poboczne informacje, ustala, czego dotyczą, • wskazuje cechy gatunkowe tragedii 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wydarzenia o największym napięciu dramatycznym, motywuje swój wybór; • charakteryzuje wybranego bohatera, wprowadza elementy oceny; • uzasadnia, że <i>Balladyna</i> jest tragedią 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie tragizmu; • przygotowuje uwspółcześioną wersję dramatu do wystawienia na scenie klasowego teatru
<p>Świat na scenie – infografika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sytuuje na osi czasu rozwój teatru; • wymienia rodzaje teatru przedstawione w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje główne cechy każdego z przedstawionych rodzajów teatru 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje rodowód teatru europejskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między różnymi rodzajami teatru 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje scenki obrazujące różnice pomiędzy różnymi rodzajami teatru
<p>Juliusz Słowacki <i>Hymn</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wybiera fragmenty opisujące przestrzeń, wydobywa z nich znaczenia dosłowne; • ustala, kim może być osoba mówiąca, uzasadnia swą opinię przykładami z tekstu; • rozpoznaje refren w 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia obrazy poetyckie związane z przestrzenią; • wskazuje fragmenty mówiące o przeszłości i przyszłości bohatera lirycznego, komentuje je; • analizuje budowę tekstu, wskazuje 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje sposób tworzenia obrazów poetyckich związanych z przestrzenią; • określa stan psychiczny i emocje bohatera; ustala, czym są spowodowane; • omawia kompozycję 	<ul style="list-style-type: none"> • określa symboliczny charakter przestrzeni, łączy ją z emocjami osoby mówiącej; • zna pojęcie liryki osobistej; wyjaśnia, dlaczego utwór należy do tego typu liryki; • analizuje budowę i 	<ul style="list-style-type: none"> • podsumowuje interpretację; • przywołuje kontekst historyczno-biograficzny utworu

	utworze	powtarzające się elementy	wewnętrzną i budowę wiersza, łączy je z nastrojem utworu	kompozycję wewnętrzną	
Cyprian Norwid <i>Za wstęp (Ogólniki)</i>	<ul style="list-style-type: none"> własnymi słowami odtwarza treść kolejnych strof; wskazuje, co niezwykłego dostrzega w budowie i zapisie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> określa, o jakich etapach życia człowieka mówi wiersz, podaje cytaty z tekstu; omawia warstwę interpunkcyjną utworu, próbuje określić efekty uzyskane za pomocą znaków interpunkcyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie metafor przedstawiających etapy życia człowieka; analizuje język poetycki utworu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia nowatorstwo formy i języka utworu, wyciąga wnioski; formułuje przesłanie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza poglądy poety na temat roli poezji, wskazuje, które wartości uznaje on za najważniejsze
Odpowiednie dać rzeczy – słowo... Etykieta językowa	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje wypowiedź do sytuacji i odbiorcy; zachowuje kulturę języka 	<ul style="list-style-type: none"> zna i stosuje podstawowe zasady etykiety językowej; przypomina zasady grzeczności obowiązujące w komunikacji internetowej 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady form adresatywnych; formułuje rady i wskazówki dotyczące zasad komunikacji w internecie 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje zasady ogólne i szczegółowe dotyczące etykiety językowej 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie formułuje wnioski na temat stosowania zasad grzeczności językowej
Bolesław Prus <i>Kroniki tygodniowe (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> formułuje temat tekstu; pisze sprawozdanie z wydarzenia, którego był świadkiem lub uczestnikiem 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje problemy poruszane w tekście; wskazuje zastosowane środki stylistyczne, określa ich funkcję; pisze sprawozdanie, próbuje stosować funkcjonalny styl wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza opinie i oceny autora tekstu; nazywa najważniejsze cechy stylu autora, popiera je przykładami; pisze artykuł związany tematycznie ze wskazanymi problemami 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter publicystyczny; charakteryzuje styl tekstu, zwraca uwagę na jego specyficzne cechy; pisze artykuł poruszający problemy, które uznaje za ważne 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy tekstu jako felietonu; stara się nadać swojemu artykułowi cechy felietonu; opracowuje tekst swojego artykułu na komputerze
Gatunki	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podstawowe 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela gatunki 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje i ocenia

dziennikarskie	<p>informacji wstępnych wylicza najważniejsze zadania tekstów prasowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia ostatnio przeczytane teksty prasowe, określa ich tematykę 	<p>gatunki prasowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> • próbuje ocenić przeczytane ostatnio teksty prasowe 	<p>prasowe, zna ich podstawowe cechy, rozpoznaje je w tekstach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wartościuje przeczytane ostatnio teksty prasowe 	<p>między tekstem literackim a tekstem dziennikarskim;</p> <ul style="list-style-type: none"> • komentuje, ocenia i wartościuje poznawane samodzielnie teksty prasowe 	<p>sposoby wpływania na odbiorców stosowane przez dziennikarzy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje klasowy newsletter
Zbigniew Herbert <i>Pan Cogito czyta gazetę</i>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia treść artykułów, które zwróciły uwagę bohatera lirycznego; • określa reakcję bohatera na ich treść 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób bohater czytał artykuły; • określa tematykę wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie obrazów poetyckich; • określa problematykę utworu i wypowiada się na ten temat 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje przesłanie utworu; • w wypowiedzi używa w sposób celowy cytatów z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim jest Pan Cogito, podaje etymologię jego imienia i związek z przeczytanym utworem
Odpowiedzialność za słowo. Etyka językowa	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe zasady etyki wypowiedzi i je stosuje 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia podstawowe zasady etyki wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jakich sytuacjach dochodzi do łamania etyki języka 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia wypowiedzi innych (np. w internecie) pod względem zachowania zasad etyki wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia swoje refleksje na temat prawdy i kłamstwa w języku; • uzasadnia odpowiedź
Ryszard Kapuściński <i>Jeszcze dzień życia (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza poznany fragment reportażu; • wyodrębnia z tekstu fragmenty opisowe; ustala, czego dotyczą; • wymienia podstawowe cechy reportażu jako gatunku 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje najważniejsze wydarzenia, ustala powiązania przyczynowo-skutkowe między nimi; • we fragmentach opisowych wskazuje i nazywa środki językowe; • wyjaśnia, czym cechuje się reportaż jako gatunek, podaje 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie przedstawionych wydarzeń określa tematykę i problematykę reportażu; • wyodrębnia z tekstu dygresje, ustala, czego dotyczą, jaką pełnią funkcję w tekście; 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje, jakie prawdy ogólne i refleksje można sformułować po zapoznaniu się z treścią reportażu; • charakteryzuje styl reportażu R. Kapuścińskiego; • porównuje styl publicystyczny ze 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście mowę pozornie zależną, wyjaśnia, czym się charakteryzuje; • podejmuje próby napisania reportażu

		przykłady utworów tego typu	• rozpoznaje cechy stylu publicystycznego	stylem naukowym, formułuje wnioski	
Kazimierz Przerwa-Tetmajer <i>O Panu Jezusie i zbójnikach</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia bohaterów opowiadania, proponuje zasadę ich podziału; wyodrębnia wyrazy gwarowe, próbuje je wyjaśnić na podstawie kontekstu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wydarzenia utworu, dzieli je na realistyczne i fantastyczne; tłumaczy fragmenty zdań, w których występuje stylizacja gwarowa 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia punkt kulminacyjny, określa kompozycję utworu; rozpoznaje różne sposoby stylizacji gwarowej, podaje ich przykłady z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje problematykę utworu, omawia różnice między sprawiedliwością ludzką a boską; rozumie całość tekstu, tłumaczy go na język literacki, wyjaśnia, na czym polega i czemu służy stylizacja gwarowa 	<ul style="list-style-type: none"> określa gatunek opowieści; samodzielnie poszukuje informacji o języku gwarowym swojego regionu
Jak głowa, taka mowa. Gwary i dialekty	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela język ogólny i gwarowy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie najczęściej spotykanych regionalizmów 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje cechy języka własnego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie znaczenie dla kultury narodowej mają regionalne odmiany języka 	<ul style="list-style-type: none"> pisze opowiadanie, próbując zastosować stylizację gwarową
Melchior Wańkowicz <i>Tędy i owędy</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia szkolne perypetie bohatera ukazane w tekście; podaje różnice między swoją a dawną szkołą; wie, co to jest życiorys tradycyjny 	<ul style="list-style-type: none"> streszcza tekst zamieszczony w podręczniku; charakteryzuje szkołę, do której uczęszczał bohater; podaje próby napisania tradycyjnego życiorysu 	<ul style="list-style-type: none"> określa przyczyny i cel buntu młodzieży szkolnej; nazywa wartości ważne dla bohatera tekstu; pisze tradycyjny życiorys 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje ironię; wyjaśnia cel tworzenia powieści wspomnieniowych; pisze tradycyjny życiorys, stosując obowiązujące zasady 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje styl pisarski M. Wańkowicza; wymienia sytuacje, w których współcześnie spotykamy się z tradycyjnym życiorysem
Stefan Żeromski	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia koleje losu głównych bohaterów; 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy zbiorowości ukazanej w 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje bohatera zbiorowego; 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postawę uczniów; 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje symboliczne znaczenie

Szyfowe prace	<ul style="list-style-type: none"> określa czas akcji i czas fabuły 	<p>tekście;</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje retrospekcję; opisuje przeżycia bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wątki; porównuje treść lektury z fragmentem <i>Dzienników S. Żeromskiego</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symboliczne znaczenie tytułu powieści; ocenia filmową adaptację utworu 	<p>elementów powieści;</p> <ul style="list-style-type: none"> poszerza interpretację o kontekst historyczny i kulturowy
Ilu użytkowników, tyle języków. Style funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje stylów użytkowych; dostosowuje styl wypowiedzi do realizowanej formy 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie stylu; rozpoznaje style użytkowe 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy poszczególnych stylów użytkowych 	<ul style="list-style-type: none"> pisze wypowiedzi w różnych stylach 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy dobrego stylu; pracuje nad własnym stylem
Bolesław Leśmian *** [W malinowym chruśniaku]	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację liryczną zaprezentowaną w wierszu; przytacza określenia dotyczące malin, próbuje określić stworzony w ten sposób nastrój 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje bohaterów lirycznych wiersza; wypisuje z tekstu neologizmy, wyjaśnia ich znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa przeżycia i emocje bohaterów; wyjaśnia, co jest ich źródłem; wyodrębnia z tekstu sformułowania przywołujące kolory, dźwięki, zapachy, wyjaśnia ich rolę w budowaniu atmosfery wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przedstawione w utworze elementy przyrody; ocenia, jaka ranga została przypisana światu natury; analizuje język poetycki utworu; komentuje sposób kreowania świata 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór; wyjaśnia związki malarstwa M. Chagalla z wierszami B. Leśmiana
Bolesław Leśmian Dziewczyna	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza własnymi słowami historię opowiedzianą w utworze; prezentuje swoje wrażenia związane z poznaniem tekstem 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia realistyczne i fantastyczne elementy przedstawionego świata; wymienia neologizmy, ustala, od jakich wyrazów pochodzą i co oznaczają 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenia elementów świata przedstawionego w utworze; określa nastrój utworu; wskazuje i nazywa środki językowe, dzięki którym został on stworzony 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje, jakie postawy wobec świata są zaprezentowane w tekście, określa postawę osoby mówiącej wobec nich; analizuje język utworu, wskazuje jego specyficzne cechy 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoje refleksje po omówieniu utworu; wyjaśnia symboliczne znaczenie muru
Maria Pawlikowska-Jasnorzewska	<ul style="list-style-type: none"> określa ogólną tematykę wszystkich wierszy; 	<ul style="list-style-type: none"> konkretyzuje temat każdego utworu; określa osobę mówiącą; 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wspólne elementy tematyczne utworów; 	<ul style="list-style-type: none"> łączy tematykę utworów z poezją o tematyce uczuciowej, 	<ul style="list-style-type: none"> określa ogólnie cechy poezji M. Pawlikowskiej-

Wiersze (wybór)	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy wypowiedzi pozwalające określić osobę mówiącą; wskazuje i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego, określa ich znaczenie dla tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa emocje, określa stan uczuciowy osoby mówiącej; wyodrębnia obrazy poetyckie, omawia sposoby ich kreowania 	<p>podaje przykłady innych, podejmujących ją twórców;</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje sytuacje liryczne zobrazowane w wierszach, łączy z nimi stany uczuciowe osoby mówiącej; dostrzega puenty, komentuje ich rolę w budowaniu znaczeń całości 	<p>Jasnorzewskiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> pisze i przedstawia monodram inspirowany jej twórczością
Magdalena Samozwaniec <i>Maria i Magdalena</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia uczestników spotkania, przedstawia ich; na podstawie wzoru pisze CV 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia twórców biorących udział w spotkaniu, gromadzi o nich dodatkowe informacje; pisze samodzielnie CV 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia realia życia literackiego zaprezentowane w utworze; pisze CV, zachowuje formę graficzną tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje intencje wypowiedzi bohaterów; pisze CV, realizuje wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu charakteryzuje klimat epoki dwudziestolecia międzywojennego
Umberto Eco <i>Zapiski na pudełku od zapalek</i>	<ul style="list-style-type: none"> formułuje główny problem poruszony w tekście; wyjaśnia cel tekstu i intencje autora 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaką funkcję pełnią książki w życiu człowieka, cytuje odpowiednie fragmenty; podaje argumenty dowodzące subiektywizmu autora 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoje stanowisko w sprawie lektur szkolnych, uzasadnia je; wskazuje środki językowe podkreślające dystans autora 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście cechy gatunkowe felietonu; tworzy plakat promujący czytelnictwo 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy notatkę graficzną prezentującą cechy felietonu
Nieszczęścia nie będzie. Pisownia wyrazów z partykułą <i>nie</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady pisowni partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady pisowni wyrazów z partykułą <i>nie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady pisowni wyrazów z partykułą <i>nie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wyjątki od obowiązujących reguł 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje tekst dyktanda sprawdzającego zasady pisowni wyrazów z partykułą <i>nie</i>
Kazimierz	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wyrazy i ich 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa uczucia i emocje 	<ul style="list-style-type: none"> próbuję określić, kim 	<ul style="list-style-type: none"> określa postawę 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie

Wierzyński <i>Zielono mam w głowie</i>	formy pozwalające wskazać osobę mówiącą w wierszu; <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady przenośni; 	wyrażane przez osobę mówiącą; <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje rymy, wiąże ich układ z rytmem wiersza; • wskazuje wszystkie przenośnie zastosowane w tekście 	może być osoba mówiąca; <ul style="list-style-type: none"> • omawia budowę i układ wersów, wiąże swe spostrzeżenia z rytmem wiersza; • wyjaśnia znaczenie wybranej przenośni 	życiową osoby mówiącej; <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i omawia wszystkie elementy rytmizujące wiersz; • interpretuje znaczenia wynikające z metaforyki utworu 	analizuje i interpretuje utwór; <ul style="list-style-type: none"> • wymienia „składniki” wiersza
Środki stylistyczne – infografika	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe środki stylistyczne, nazywa je 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne; • wskazuje je w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście środki stylistyczne należące do różnych kategorii; • próbuje określić ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcję różnorodnych środków stylistycznych użytych w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie i twórczo stosuje środki stylistyczne w tekstach własnych
Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza podstawowe realia okupowanej Warszawy; • wymienia główne akcje Małego Sabotażu, opowiada o przebiegu jednej z nich; • przedstawia bohaterów utworu, podaje ich imiona, nazwiska, pseudonimy, zainteresowania; • według wzoru tworzy notkę biograficzną; • odtwarza przebieg akcji pod Arsenalem; • według wzoru tworzy opis sytuacji; • wyjaśnia, skąd 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o realiach okupowanej Warszawy, przywołuje fragmenty tekstu; • wyjaśnia, czym był Mały Sabotaż, porządkuje informacje związane z akcjami małego sabotażu; • opowiada o wybranej akcji dywersyjnej opisanej w utworze; • ustala, co łączyło głównych bohaterów utworu; • tworzy notkę biograficzną; • opowiada o przebiegu akcji pod Arsenalem; • tworzy opis sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, jak żyli ludzie w okupowanej Warszawie; • zbiera wiadomości na temat akcji Małego Sabotażu, uogólnia je; • zbiera, porządkuje i uogólnia informacje związane z akcjami dywersyjnymi opisanymi w utworze; • porównuje głównych bohaterów utworu, formułuje wnioski; • tworzy notkę biograficzną, zwraca uwagę na porządek informacji; • relacjonuje przebieg 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia głównych bohaterów utworu jako reprezentantów „pokolenia Kolumbów”; • tworzy notkę biograficzną, selekcjonuje, porządkuje informacje; • relacjonuje przebieg akcji pod Arsenalem, przedstawia emocje uczestników; • tworzy opis sytuacji, stosuje funkcjonalnie środki językowe, dynamizujące wypowiedź; 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia refleksje związane z dylematami moralnymi, jakie przeżywali bohaterowie biorący udział w akcjach dywersyjnych; • wyjaśnia, do jakiego typu literatury można zaliczyć utwór A. Kamińskiego, uzasadnia swą opinię; • komentuje, w jaki sposób bohaterowie zrealizowali przesłanie poetyckie Słowackiego

	pochodzi tytuł utworu		akcji pod Arsenalem; • tworzy opis sytuacji, dynamizuje wypowiedź	• wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu	
Lepiej zapobiegać. O normie językowej i błędach w wypowiedziach	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje język, którego używa, do sytuacji; poprawia błędy wskazane przez nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować normę wzorcową i użytkową; rozumie, na czym polega błąd językowy; poprawia błędy 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stosuje normę wzorcową i użytkową; korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w celu poprawienia błędów 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela rodzaje błędów językowych; dokonuje autokorekty własnego tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje reguły i normy językowe obowiązujące w polszczyźnie; formułuje wypowiedzi poprawne pod względem językowym
Krzysztof Kamil Baczyński <i>Elegia o... [chłopcu polskim]</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia obrazy poetyckie; ustala, kto może być osobą mówiącą, a kto adresatem utworu 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega i omawia zasadę tworzenia obrazów poetyckich; komentuje relacje łączące osobę mówiącą z adresatem, przywołuje odpowiednie sformułowania z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega dwa plany czasowe, wyjaśnia zasadę ich zestawienia; wyjaśnia symboliczne znaczenie tytułu, formułuje uniwersalne przesłanie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia metaforykę utworu; uogólnia refleksje na temat postaw człowieka wobec zła 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoje refleksje na temat utworu powiązane z problematyką egzystencjalną
Anna Świrszczyńska <i>Strzelać w oczy człowieka; Jej śmierć ma szesnaście lat</i>	<ul style="list-style-type: none"> ustala, co łączy bohaterów lirycznych obu wierszy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie wspólne przeżycia i doświadczenia mieli bohaterowie obu utworów 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia sądy na temat postawy moralnej bohaterów obu wierszy 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia refleksje wynikające ze znaczeń obu tekstów 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje styl wypowiedzi poetyckich i określa jego wpływ na odbiorcę
Melchior Wańkowicz <i>Ziele na kraterze (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, z jakimi rzeczywistymi wydarzeniami jest związany tekst M. Wańkowicza 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu wymienia, w jaki sposób wyraża się pamięć o poległych powstańcach 	<ul style="list-style-type: none"> przyporządkowuje symboliczne znaczenia zdarzeniom przedstawionym w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> łączy bohaterów utworu z tradycjami walki o niepodległość, dostrzega ciągłość historii i uniwersalizm postaw 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postawy bohaterów; przedstawia wnikliwe refleksje na temat wyborów moralnych młodych

					ludzi w czasie wojny
Tadeusz Różewicz <i>Warkoczyk</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza sytuację liryczną, z którą związana jest wypowiedź osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega kontrast, wskazuje elementy kontrastujące ze sobą, wyjaśnia rolę kontrastu w tworzeniu znaczeń 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega, że wiersz należy do liryki pośredniej, wyjaśnia, jakie ma to znaczenie dla wymowy utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • określa styl wypowiedzi osoby mówiącej; wyjaśnia, w jaki sposób wpływa on na wymowę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • sytuuje wiersz w kontekście historycznym i kulturowym
Ida Fink <i>Zabawa w klucz</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega i z czym jest związana sytuacja bohaterów opowiadania; • porządkuje wydarzenia przedstawione w opowiadaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim są bohaterowie opowiadania, z czego wynika ich zachowanie; • wyodrębnia kolejne etapy akcji opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tragizm tytułowej zabawy; • odtwarza zmiany napięcia akcji, ustala, z czym są związane 	<ul style="list-style-type: none"> • uogólnia refleksje na temat postaw człowieka w sytuacji zagrożenia; • wyjaśnia, w jaki sposób konstrukcja akcji opowiadania podkreśla jego dramatyzm 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia kontekst dotyczący problematyki Holocaustu; • szuka informacji o innych utworach dotyczących tej tematyki
Czesław Miłosz <i>Który skrzywdziłeś</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia osoby, o których jest mowa w wierszu, charakteryzuje je; • rozpoznaje lirykę pośrednią 	<ul style="list-style-type: none"> • ustala relacje między osobami, o których jest mowa w wierszu; • ustala, kim może być osoba mówiąca, dlaczego nie ujawnia się bezpośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje przestrogi kierowane do adresata wypowiedzi; • nazywa wartości, po stronie których opowiada się osoba mówiąca 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim dla zbiorowości jest artysta, na czym polega jego misja; • wyjaśnia, jak artysta wypełnia swoją misję 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, odwołując się do kontekstu historycznego
Deklaracja praw człowieka <i>(fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe prawa człowieka zapisane w <i>Deklaracji...</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wypisuje z fragmentu <i>Deklaracji...</i> słowa, które uznaje za najważniejsze; • wskazuje cel stworzenia dokumentu 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa wartości, o których mówi fragment <i>Deklaracji...</i>; • wypowiada się na temat praw człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w dyskusji na temat przestrzegania praw człowieka w dzisiejszym świecie; • określa cechy języka, jakim został napisany dokument 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest preambuła, wskazuje jej funkcję; • porównuje styl tekstu poetyckiego i styl dokumentu, ocenia ich wpływ na odbiorcę
Wisława	<ul style="list-style-type: none"> • wypisuje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynności 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje tytuł 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia i 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własną

Szyborska <i>Koniec i początek</i>	<p>sformułowania wiążące się z wojną;</p> <ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia obrazy poetyckie 	<p>wykonywane przez ludzi po wojnie, uogólnia je;</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje frazeologizmy, wyjaśnia ich rolę w tekście 	<p>utworu, zestawia go z treścią wypowiedzi poetyckiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzega ironię w wypowiedzi; ustala, czego dotyczy 	<p>komentuje stosunek ludzi do minionych wydarzeń wojennych;</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje język wypowiedzi poetyckiej 	<p>interpretację utworu;</p> <ul style="list-style-type: none"> określa funkcję środków poetyckich
Gatunki literackie – infografika	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela podstawowe gatunki należące do epiki, liryki i dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady utworów należących do gatunków wskazanych w infografice 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega synkretizm rodzajowy, wymienia gatunki synkretyczne 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w utworach literackich ich cechy gatunkowe 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje utwory niejednorodne gatunkowo, omawia ich cechy
Wisława Szyborska <i>Utopia</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie słowa <i>utopia</i>, tworzy z nim poprawne związki wyrazowe; wypisuje z tekstu nazwy własne, ustala, czego dotyczą 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady obrazujące, co może być utopią; wyjaśnia sposób tworzenia nazw własnych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, o jakiej utopii jest mowa w wierszu; łączy nazwy własne, użyte w tekście, ze sposobem myślenia człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia metaforykę wiersza, wykorzystuje podane znaczenie metafor do sformułowania znaczeń tekstu; odtwarza refleksje osoby mówiącej na temat wartości w życiu człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie formułuje przesłanie utworu; szuka informacji o innych tekstach kultury wykorzystujących motyw <i>utopii</i>
Aldous Huxley <i>Nowy wschód świata (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ustala miejsce, czas opisywanych wydarzeń; przedstawia swoje wrażenia związane ze światem opisanym w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje dotyczące tego, co widzieli studenci w czasie wizyty w ośrodku; ocenia świat opisany w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaki był cel działań prowadzonych w ośrodku; ocenia świat opisany w tekście, przedstawia argumenty 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje, jaki jest świat przedstawiony w utworze; wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>antyutopia</i>, uzasadnia, dlaczego można je łączyć z poznanym tekstem 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wizję A. Huxleya z punktu widzenia człowieka żyjącego w XXI w.
Sławomir Mrożek <i>Artysta</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia w punktach przebieg spotkania; 	<ul style="list-style-type: none"> streszcza tekst; wypowiada się na temat zachowania Koguta; 	<ul style="list-style-type: none"> pisze notatkę z odbytej rozmowy; komentuje postawę 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje ofertę pracy w imieniu dyrektora cyrku; 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje zestaw porad dla osób uczestniczących w

	<ul style="list-style-type: none"> • próbuje napisać list motywacyjny, korzystając z podanego wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze list motywacyjny, korzystając z wzoru 	<p>Koguta;</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisze poprawny list motywacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze list motywacyjny, stosuje zasady obowiązujące w tworzeniu tej formy wypowiedzi 	<p>rozmowie kwalifikacyjnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisze przemyślany i funkcjonalny list motywacyjny
<p>Stanisław Jerzy Lec <i>Myśli nieuczesane</i> (wybór)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podaje słowa bliskoznaczne do wyrazu <i>aforyzm</i>; • wie, jaki utwór nazywamy aforyzmem 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak rozumie wybrane przez siebie aforyzmy; • wymienia podstawowe cechy aforyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje intencje wybranych aforyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie tytułu zbioru; • objaśnia, na czym polega koncept utworów S.J. Leca 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje wyklejanki-kolaże inspirowane aforyzmami S.J. Leca
<p>Stanisław Barańczak <i>Określona epoka</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • określa sytuację odtwarzaną przez tekst wiersza; • dostrzega nawiązania do języka przemówień, wskazuje ich przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> • ustala, kim może być osoba mówiąca; • wskazuje typowe cechy języka przemówień występujące w tekście wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje charakterystyczne cechy świata opisanego w utworze; • ocenia styl języka wykorzystany w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega uniwersalny charakter prezentowanego świata; • komentuje, w jaki sposób poeta uwidacznia w utworze swoją postawę 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własne refleksje na temat wiersza; • sytuuje utwór w kontekście historycznym i kulturowym
<p>Małgorzata Hillar <i>My z II połowy XX wieku</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • ustala, w czym imieniu wypowiada się osoba mówiąca; • wyjaśnia pojęcie <i>pokolenie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia osiągnięcia przywoływane przez osobę mówiącą; • podaje znane mu przykłady różnych pokoleń, przypomina ich wspólne doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega kontrast, wyjaśnia, czego dotyczy; • próbuje scharakteryzować pokolenie, do którego należy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na jakie problemy zwraca uwagę poetka wypowiedź; • próbuje wskazać wartości ważne dla pokolenia, do którego należy 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje znaczenie przesłania wiersza w świecie współczesnym, wskazuje uniwersalność utworu
<p>Paulo Coelho <i>Alchemik</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje główne składniki świata przedstawionego w utworze; • streszcza opowiadanie starca 	<ul style="list-style-type: none"> • wstępnie analizuje główne składniki świata przedstawionego; • proponuje własne zakończenie historii przedstawionej we 	<ul style="list-style-type: none"> • określa sposób kreacji świata przedstawionego; • wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu, ustala jego 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa i komentuje sposób kreacji świata przedstawionego; • ustala, jakie prawdy o życiu człowieka zawiera opowiadanie 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie formułuje przesłanie tekstu

		fragmentie	związek ze znaczeniami tekstu	starca	
Od słowa do legendy. Treść i zakres wyrazu	<ul style="list-style-type: none"> układa definicje podanych wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> określa treść i zakres podanych wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje ciągi wyrazów według ich treści i zakresu znaczeniowego 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wyjaśnić, czym różni się treść wyrazu od jego zakresu znaczeniowego 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje wiedzę i umiejętności na temat treści i zakresu wyrazów w precyzyjnym wystawianiu się
Barbara Kosmowska <i>Pożyczana rybka</i>	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje główną bohaterkę; przedstawia treść wybranych wątków; bierze udział w rozmowach na temat książki 	<ul style="list-style-type: none"> określa osobowość głównej bohaterki; wymienia wątki; określa narratora; prezentuje fragmenty szczególnie poruszające; opisuje uczucia bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> przytacza oceny innych na temat głównej bohaterki; prezentuje świat przedstawiony utworu; wyjaśnia metafory zawarte w tekście; przedstawia swoją opinię na temat bohaterów tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postawę głównej bohaterki; wypowiada się na temat problemów poruszonych w utworze; wskazuje przykłady zabaw językowych 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje problemy poruszone w tekście; wymienia utwory literackie i filmy, do których nawiązała autorka powieści, określa sposób i cel nawiązania
Epoki literackie– infografika	<ul style="list-style-type: none"> podaje nazwy epok literackich 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy epok literackich w kolejności chronologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> sytytuje w czasie poszczególne epoki literackie 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia głównych przedstawicieli każdej epoki literackiej 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy epok literackich, zwracając uwagę na pokrewieństwo i przeciwstawienie pewnych okresów
Paul Gauguin <i>Skąd przybywamy? Kim jesteśmy? Dokąd idziemy?</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy warstwy przedstawieniowej obrazu, wskazuje najważniejsze cechy kompozycji obrazu, 	<ul style="list-style-type: none"> ustala, jakimi środkami malarskimi zostały przedstawiane najważniejsze elementy dzieła, omawia zasady 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje znaczenia wynikające z zastosowanych środków języka malarskiego, proponuje sposób odczytania znaczeń 	<ul style="list-style-type: none"> omawia metaforykę obrazu, wyjaśnia, jak kompozycja obrazu podkreśla jego znaczenia przenośne, 	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w działaniach twórczych inspirowanych obrazem

	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje wyjaśnienie tytułu dzieła 	kompozycji postaci na obrazie, <ul style="list-style-type: none"> • interpretuje tytuł obrazu 	wynikających z kompozycji obrazu, <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, z czego wynika uniwersalizm dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje na obrazie symbole znane z kultury i literatury 	
Max Ehrmann <i>Desiderata</i>	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa wartości, o których jest mowa w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i głośno odczytuje zasady życia, które uznaje za szczególnie ważne dla współczesnego człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia postawę życiową prezentowaną w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje postawę życiową, która została przedstawiona w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • twórczo odwołuje się do tekstu w podejmowanych działaniach artystycznych

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO OTRZYMANIA ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH

OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE 8

Zakres	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY	CELUJĄCY
UCZEŃ:					
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje czytany utwór literacki jako należący do <i>epiki, liryki</i> lub <i>dramatu</i>; • zna podstawowe pojęcia związane z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi; • wie, że istnieją gatunki literackie (w tym: <i>fraszka, sonet, pieśń, hymn, satyra, tragedia, powieść historyczna</i>), odróżnia je od rodzajów literackich; • wie, że język utworu literackiego cechuje się obecnością różnych środków stylistycznych; • zauważa związek problematyki utworów literackich z życiem i uniwersalnymi wartościami; • wiąże czytany utwór ze wskazanym przez 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje podstawowe cechy tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych, odnajduje je w czytanych utworach; • stara się posługiwać terminologią związaną z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi; • stara się posługiwać nazwami gatunków literackich, wskazuje utwory należące do tych gatunków; • wyszukuje w tekście literackim użytych środków językowych, stara się je nazwać; • wskazuje związek problematyki utworów literackich z życiem, opisuje wartości, do których odwołuje się utwór; 	<ul style="list-style-type: none"> • określa cechy charakterystyczne rodzajów literackich, wskazuje je w czytanych utworach; • posługuje się najważniejszą terminologią związaną z analizą utworów epickich, lirycznych i dramatycznych; • wymienia cechy gatunkowe omawianych utworów, nazywa gatunki literackie; • rozpoznaje w tekście literackim użyte środki językowe (w tym: <i>neologizm, symbol, alegorię, ironię</i>), próbuje określić ich funkcję, zauważa wartości estetyczne poznawanych utworów; • określa problematykę egzystencjalną tekstów, nazywa wartości 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między poszczególnymi rodzajami, omawia cechy utworów synkretycznych; • poprawnie posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów epickich, lirycznych i dramatycznych; • poprawnie posługuje się nazwami gatunków, omawia cechy gatunkowe czytanych utworów; • wskazuje funkcję użytych w tekście literackim środków językowych oraz określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich; • poddaje refleksji problematykę egzystencjalną w poznawanych tekstach, hierarchizuje wartości, do których odwołuje się utwór; 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie, porównuje utwory; • wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów i gatunków literackich do pełniejszego odczytania utworów; • biegle posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów literackich; • objaśnia funkcję różnego rodzaju środków stylistycznych użytych w tekście, funkcjonalnie stosuje środki stylistyczne w swojej wypowiedzi; • poddaje ocenie utwory ze względu na ich wartość estetyczną; • samodzielnie odczytuje problematykę egzystencjalną i aksjologiczną

	<p>nauczyciela kontekstem;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy warstwy przedstawieniowej dzieła sztuki; • wyszukuje w tekście wskazane informacje, stara się porządkować zgromadzony materiał; • czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstów publicystycznych i popularnonaukowych; • rozpoznaje wskazany przez nauczyciela tekst jako <i>reportaż</i>; • zauważa we wskazanych przez nauczyciela tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych 	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem utworu, stara się powiązać utwór ze swoją wiedzą na temat historii i kultury; • komentuje warstwę przedstawieniową dzieła sztuki, zwraca uwagę na wartość estetyczną tekstów kultury; • wyszukuje w tekście informacje różnego typu, cytuje fragmenty tekstu; • klasyfikuje poznawany tekst jako literacki, publicystyczny lub popularnonaukowy; • rozpoznaje gatunki dziennikarskie (w tym: <i>reportaż</i> i <i>felieton</i>); • znajduje w omawianych tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych 	<p>uniwersalne, do których odwołuje się utwór;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje utwór, wykorzystując wybrane konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze; • rozpoznaje znaczenia naddane dzieła sztuki, wskazuje elementy symboliczne, rozpoznaje wartość estetyczną tekstów kultury; • wydobywa i porządkuje istotne informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; • wyszukuje i porządkuje cytaty; • wskazuje różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa; • zna podstawowe cechy gatunków dziennikarskich (<i>reportaż</i>, <i>felieton</i>), • samodzielnie znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje utwór, wykorzystując potrzebne konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze; • wyjaśnia rolę środków języka malarskiego w tworzeniu znaczeń obrazu, interpretuje dzieło sztuki, określa wartości estetyczne tekstów kultury; • funkcjonalnie włącza cytaty do wypowiedzi, • funkcjonalnie i celowo wykorzystuje zgromadzone informacje; • określa funkcje literatury pięknej, literatury popularnonaukowej i publicystyki; • określa cechy gatunków dziennikarskich (<i>reportaż</i>, <i>felieton</i>); • analizuje zauważone w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, opisuje sposób nawiązania do nich 	<p>poznawanych tekstów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • twórczo poszerza interpretację utworu o potrzebne konteksty, sprawnie posługuje się terminologią dotyczącą innych dziedzin kultury; • porównuje teksty należące do różnych dziedzin kultury; • samodzielnie analizuje i interpretuje różne teksty kultury, poddaje ocenie ich wartość estetyczną; • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje zgromadzone informacje we własnej pracy; • wyjaśnia różnice między literaturą piękną, popularnonaukową, publicystyką; • biegle wskazuje w tekstach cechy reportażu, felietonu; • samodzielnie wskazuje we współczesnej kulturze popularnej nawiązania
--	--	--	---	--	--

			kulturowych		do tradycyjnych wątków kulturowych, nazywa sposób nawiązania
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE	<ul style="list-style-type: none"> • komunikuje się z innymi w sposób werbalny i niewerbalny; • dostosowuje język, którego używa, do sytuacji; • rozpoznaje i tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone; • odróżnia mowę niezależną od zależnej; • zauważa zróżnicowanie słownictwa języka polskiego, rozpoznaje słownictwo gwarowe, środowiskowe; • stara się wzbogacać swoje słownictwo, wyjaśnia znaczenie wyrazów; • rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, używa ich; 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie używa języka jako narzędzia komunikowania się; • stara się stosować normę wzorcową i użytkową; • tworzy poprawne wypowiedzenia wielokrotnie złożone; • przekształca poprawnie mowę niezależną w zależną; • rozpoznaje zróżnicowanie słownictwa języka polskiego, rozpoznaje zapożyczenia, archaizmy, słowa gwarowe; • wzbogaca swoje słownictwo; • ma świadomość treści i zakresu używanych wyrazów; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie języka w procesie komunikacji; • stosuje normę wzorcową i użytkową; • rozpoznaje i tworzy różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; • przekształca poprawnie mowę zależną w niezależną i odwrotnie, przestrzega zasad zapisu; • rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i ograniczonym zasięgu, rozpoznaje zapożyczenia, archaizmy, neologizmy, kolokwializmy, słowa gwarowe; • zna sposoby wzbogacania słownictwa i korzysta z nich; • odróżnia treść i zakres 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, na czym polega twórczy i sprawczy charakter działań językowych; • formułuje wypowiedzi poprawne pod względem językowym; • rozróżnia i stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; • poprawnie stosuje w wypowiedziach mowę zależną i niezależną • wskazuje funkcję wykorzystania w wypowiedzi różnych rodzajów słownictwa; • funkcjonalnie korzysta ze słowników; • różnicuje słowa w zależności od ich treści i zakresu znaczeniowego; • nazywa rodzaje nazw 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat języka w komunikowaniu się; • formułuje wypowiedzi poprawne, bogate językowo, precyzyjne, zachowujące obowiązujące normy; • świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; • wykorzystuje funkcjonalnie mowę zależną i niezależną dla osiągnięcia w wypowiedzi pożądanego efektu; • bogaci swoje słownictwo oraz

	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady homonimów; • stara się dostosować styl do tworzonej wypowiedzi, • stosuje podstawowe zasady etykiety językowej, • nie popełnia błędów zakłócających komunikację językową, stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> • stara się używać poprawnych form nazw osobowych i miejscowych; • wyjaśnia znaczenie homonimów; • zauważa zróżnicowanie stylistyczne wypowiedzi, dostosowuje styl do formy wypowiedzi, • stosuje zasady etykiety językowej, • pisze zgodnie z podstawowymi normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej 	<p>wyrazu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • używa poprawnych form nazw osobowych i miejscowych; • poprawnie używa homonimów; • rozpoznaje i nazywa różne style, różnicuje stylistycznie swoje wypowiedzi, • świadomie stosuje w wypowiedziach zasady etykiety językowej, • pisze zgodnie z normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, stara się poprawiać błędy 	<p>osobowych i miejscowych, używa ich poprawnych form;</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazywa rodzaje stylów użytkowych, poprawnie używa ich w wypowiedzi; • wyjaśnia zasady etykiety językowej, • pisze poprawnie, zauważa popełnione błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne oraz dokonuje ich autokorekty 	<p>poddaje refleksji rozwój i zróżnicowanie języka polskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • biegle używa różnych rodzajów nazw osobowych i miejscowych; • biegle używa użytkowych stylów wypowiedzi; • doskonalą własny styl wypowiedzi, mając świadomość cech dobrego stylu; • wypowiada się swobodnie i kulturalnie w różnych sytuacjach; • zapisuje poprawnie swoje wypowiedzi, dokonuje ich autokorekty
TWORZENIE WYPOWIEDZI	<ul style="list-style-type: none"> • krótko wypowiada się ustnie na podany temat; • stara się używać prostych środków retorycznych; • z pomocą nauczyciela redaguje plan wypowiedzi; • pisze według podanego wzoru, z 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się ustnie, zachowuje wewnętrzną logikę wypowiedzi, używa środków retorycznych; • gromadzi materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, pisze plan wypowiedzi; • pisze poznane formy 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się ustnie, porządkując treść swojej wypowiedzi, wykorzystuje środki retoryczne; • gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy poprawnie plan wypowiedzi; 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy rozbudowaną wypowiedź na podany temat, zachowuje logikę, spójność i kompozycję wypowiedzi; • funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne w celu oddziaływania na odbiorcę; • samodzielnie 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się, realizując zamierzony cel; • wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych funkcjonalnie i twórczo środki retoryczne i stylistyczne; • samodzielnie planuje

	<p> pomocą nauczyciela, poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny; <ul style="list-style-type: none"> • stosuje akapity; • formułuje prostą tezę; • wyraża własne zdanie i stara się je uzasadnić; • przedstawia rzeczowe argumenty w dyskusji na temat problemów znanych z codziennego życia; • stara się podać przykłady ilustrujące argumenty; • z pomocą nauczyciela podejmuje próby wnioskowania; • rozpoznaje w różnych tekstach niektóre środki perswazji i manipulacji; • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; • podejmuje próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza); • formułuje pytania </p>	<p> wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, starając się zachować wyznaczniki gatunku; <ul style="list-style-type: none"> • stosuje akapity zaznaczające trójdzielną budowę pracy; • formułuje tezę, wie, czym jest hipoteza; • wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając prostej argumentacji; • przedstawia rzeczowe i emocjonalne argumenty w dyskusji na temat znanych mu z doświadczenia problemów; • podaje przykłady ilustrujące argumenty; • formułuje proste wnioski; • rozpoznaje w różnych tekstach podstawowe środki perswazji i manipulacji; • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; • podejmuje samodzielne próby </p>	<ul style="list-style-type: none"> • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję; • stosuje akapity jako spójne całości myślowe; • formułuje tezę i hipotezę; • wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając właściwych argumentów; • przedstawia argumenty w dyskusji dotyczącej tekstu literackiego; • podaje odpowiednie przykłady ilustrujące argumenty; • formułuje wnioski wynikające z argumentacji; • rozpoznaje w różnych tekstach użyte środki perswazji i manipulacji; • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; • dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, 	<p> selekcjonuje i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy szczegółowy plan wypowiedzi; <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, stosując odpowiednie zasady kompozycji i zachowując zasady spójności językowej; • stosuje rytm akapitowy; • samodzielnie formułuje tezę i hipotezę; • swobodnie wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając różnorodnych argumentów; • podaje celne i różnorodne przykłady ilustrujące argumenty; • podsumowuje rozważania; • rozpoznaje w różnych tekstach środki perswazji i manipulacji, wskazuje ich funkcję; • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; </p>	<p> pracę, notuje w sposób twórczy, gromadzi potrzebny materiał, korzystając z różnych źródeł; <ul style="list-style-type: none"> • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, stosując funkcjonalnie różnorodne środki językowe; • twórczo i funkcjonalnie stosuje rytm akapitowy; • formułuje tezę i hipotezę, dostosowuje je do przyjętej formy rozprawki; • wyraża własne zdanie i uzasadnia je w sposób trafny i wnikliwy; • podaje trafne przykłady i omawia je w sposób pogłębiony; • samodzielnie formułuje wnioski; • rozpoznaje w przekazach medialnych mechanizmy perswazji i manipulacji; • twórczo przekształca </p>
--	--	---	---	---	---

	<p>dotyczące warstwy przedstawieniowej utworu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • głośno czyta i recytuje teksty, zachowując podstawowe zasady wymowy 	<p>przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje)</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania związane z dosłownymi znaczeniami utworu, • głośno, płynnie czyta i recytuje teksty, przestrzega zasad intonacji zdaniowej 	<p>streszcza, rozbudowuje);</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania związane z przenośnymi znaczeniami utworu; • głośno czyta i recytuje teksty, dobierając odpowiednie tempo i intonację 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje); • formułuje pytania problemowe dotyczące wszystkich składników utworu; • interpretuje głosowo utwór literacki, starając się zaciekawić słuchacza 	<p>czyta tekst w celu osiągnięcia określonego efektu artystycznego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje trafne, ciekawe pytania dotyczące warstwy znaczeń naddanych w utworze; • recytuje utwór, prezentując własną interpretację tekstu z wykorzystaniem różnorodnych środków głosowych
SAMOKSZTAŁCENIE	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta, z poszanowaniem praw autorskich, z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela; • rozwija nawyk systematycznego uczenia się; • uczestniczy w pracy grupowej, współpracuje z innymi w realizacji projektów edukacyjnych; • uczestniczy w programowych wyjściach o charakterze kulturalnym 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji; • uczy się systematycznie; • uczestniczy w projektach edukacyjnych; • podejmuje próby prezentowania przygotowanego materiału; • rozwija umiejętność krytycznego myślenia, wyraża swoje zdanie; • uczestniczy w wybranych 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z samodzielnie wybranych źródeł informacji, szanując cudzą własność intelektualną; • rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania; • stara się myśleć krytycznie, wyraża opinie; • aktywnie realizuje projekty, prezentuje efekty pracy indywidualnej lub grupowej; • uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • pogłębia swoją wiedzę przedmiotową, korzystając rzetelnie, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji; • rozwija nawyk krytycznego myślenia i formułowania opinii; • bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp.; • aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i aktywnie poszerza swoją wiedzę oraz pogłębia zainteresowania humanistyczne, korzystając z różnych form i źródeł; • ma własne zdanie i prezentuje je w dyskusji; • z zaangażowaniem włącza się w realizację projektów edukacyjnych; • aktywnie, z sukcesami bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół

		wydarzeniach kulturalnych w swoim regionie			przedmiotowych itp. <ul style="list-style-type: none"> występuje w roli lidera grupy; aktywnie i świadomie uczestniczy w życiu kulturalnym regionu
LEKTURY OBOWIĄZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i zna ich treść 	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur w całości i zna ich treść 	<ul style="list-style-type: none"> czyta wszystkie wymagane lektury w całości, zna ich treść i problematykę 	<ul style="list-style-type: none"> czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami 	<ul style="list-style-type: none"> chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać, nawet z pomocą nauczyciela, zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak aktywności w dążeniu do zdobycia wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.

